

ПЕРСПЕКТИВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОСАДИБИ, ЯК ЗАСІБ РОЗМІЩЕННЯ ТУРИСТІВ У СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ

ЯВОРСЬКА Г.

Тернопільський фаховий коледж харчових технологій і торгівлі

У статті розглянуто концепцію розвитку агросадиб, розкрито соціально-економічну сутність поняття «агротуризм» та його роль у забезпеченні зайнятості сільського населення і зміцненню сільських поселень, проаналізовано тенденції розвитку агротуризму в Україні та європейських країнах.

Ключові слова: агросадиба, агротуризм, екотуризм, сільський зелений туризму, відпочинок на селі, цільовий туризм, агрорекреаційні послуги.

Агросадиба – основний засіб розміщення туристів у сільській місцевості. Особливістю таких засобів розміщення є село з його мальовничою природою, особливими принадами та гостинними жителями, а також веденням традиційного господарства. Сільські поселення становлять значну частину населених пунктів у всіх областях України, в яких проживає 32% населення. Тож одним з найперспективніших напрямів розвитку туристичної галузі області є сільський туризм.

В останні роки виникла певна спеціалізація сільського туризму. Зокрема, якщо в процесі відпочинку туристи беруть незначну ініціативну участь, або знайомляться з особливостями функціонування особистого селянського чи фермерського господарства та використовують вирощену тут аграрну продукцію для потреб харчування, то такий вид сільського туризму отримав назву «агротуризм». Нині послуги традиційного агротуризму в західних регіонах надають лише 15—20% господарств [5].

Серед європейських держав Україна відзначається найбільшим розмаїттям ландшафтних комплексів, значним історико-культурним, етнічним та генетичним надбанням і саме тому раціональне використання туристично- рекреаційного потенціалу України слід розглядати як один із дієвих шляхів розв'язання проблем її економічного розвитку, стабілізації екологічної ситуації та забезпечення належного рівня і якості життя населення. Незважаючи на існуючий потенціал, який часто залишається невикористаним, в Україні досі відомі широкому загалу лише традиційні види туризму (міжнародний і внутрішній курортний). А відпочинок у селі, про який і піде мова у цій статті, який активно розвивається в усіх країнах Європи, лишається на початковому етапі розвитку.

Україні має чітку регіональну специфіку, а рівень послуг, що можуть надаватися в житлових будинках чи мініготелях, а також в інших сферах, що в сукупності формують специфічний туристичний продукт, надзвичайно відрізняються, то постала проблема категоризації структури туристичних послуг, основу якої становить тип помешкання, що здається для винаймання туристу, його комфортабельність та набір додаткових супутніх послуг (приготування сніданку чи триразове харчування, задоволення побутових потреб, екскурсій ний супровід тощо). За кордоном, в економічно розвинутих країнах Європи, де вже набуто чималого досвіду обслуговування сільських туристів, запроваджено категоризацію житлових приміщень та сертифікацію агрорекреаційних послуг [8].

Основою сільського зеленого туризму є саме селянин і його побут. Селянин запрошує у свій дім: людину з міста, подивитися на сільськогосподарське виробництво (як готують домашнє масло, особливий сир, ковбасу); людину творчої, розумової діяльності, подивитися на майстерність ремісника (як робиться дерев'яний посуд, як плететься домоткане вовняне покривало); іноземців, подивитися на особливості національних традицій та культури [3].

В Україні агротуризм лише починає зароджуватися у той час, коли у США та Європі він розвивається вже понад 35 років.

Щороку цей напрямок стає все більш популярним, цьому сприяє глобальна урбанізація суспільства. Міські жителі все частіше шукають можливості втекти від шуму мегаполісів та забрудненого повітря

Для власників ферм агротуризм — це можливість створити додаткове джерело доходу для підтримки рентабельності свого господарства. Окрім цього це гарний рекламний хід для покращення продажів продукції. Наприклад у Європі, цей напрямок приносить фермерам до 70% доходів. Багато хто з власників відокремлюють сільський туризм у окремий бізнес.

Експерти ЄС підрахували, що ліжко-місце може «заробити» фермерам стільки ж, як і одна корова. Зараз цей напрямок туризму в Євро Союзі приносить туристичній індустрії до 20% доходів. В Італії за 10 років кількість ферм відкритих для туристів збільшилася всемеро. У Польщі без оподаткування можна здавати в оренду туристам до п'яти кімнат.

Україна має гарний потенціал у розвитку сільського туризму. У селах нараховується близько 200 тисяч садиб, які могли би стати місце для сільського туризму. За оцінками експертів цей напрямок може приносити до 500 млн гривень доходу на рік.

Зелений туризм – корисний як для відпочиваючих, так і для господарів – багатьох пов'язаних з ним галузей економіки. Розвиток сільського зеленого туризму селян, сільських громад, регіонів і держави в цілому, сприяє розвитку спонукає до покращення благоустрою сільських садиб, вулиць, в цілому сіл, а також стимулює розвиток соціальної інфраструктури [1].

Вважається, що особливо сприятливі умови для розвитку сільського зеленого туризму створюються на територіях національних і ландшафтних парків, зокрема Вижницький Національний парк, де існує можливість поєднати повноцінний відпочинок з пізнанням природничого та історико-культурного потенціалу регіону. Важливим результатом розвитку сільського зеленого туризму є також розширення можливостей реалізації продукції особистого підсобного господарства, причому реалізації її на місці, і не як сільськогосподарської сировини, а як готових продуктів харчування після відповідної обробки і приготування. Досвід показує, що ті сім'ї, які приймають відпочиваючих, вдосконалюють і структуру посівів на присадибних ділянках з урахуванням потреб гостей, розширюють асортимент овочевих культур, фруктових дерев, ягідників тощо; розвивають і урізноманітнюють присадибне тваринництво, заводять тепличне господарство мають набагато кращі шанси розширити сферу своєї діяльності. Розвиток сільського зеленого туризму спонукає до покращення благоустрою сільських садиб, вулиць, сіл в цілому; стимулює розвиток соціальної інфраструктури. Звичайно, на перших порах приймання і обслуговування відпочиваючих відбувається на базі існуючого житлового фонду з використанням місцевих рекреаційних та інфраструктурних ресурсів. Але з певним надходженням коштів від цієї діяльності ті, хто нею займається, починають робити вкладення у поліпшення комунального облаштування житла, вулиць; об'єднаними зусиллями добиваються зміни на краще сфери обслуговування; агротуризм – вид сільського зеленого туризму, як пізнавального, так і відпочинкового характеру, пов'язаний з використанням підсобних господарств населення, або земель сільськогосподарських підприємств, які тимчасово не використовуються в аграрній сфері. Цей вид може не мати обмежень в завантаженості на територію і регламентуванні видів розважального відпочинку:

- *відпочинковий* (відпочинок на селі). Базою його розвитку є капітальний житловий фонд на садибах господарів та наявні природні, рекреаційні, історико-архітектурні, культурно-побутові і інші надбання тієї чи іншої місцевості;

- *екотуризм* – науково-пізнавальний вид сільського зеленого туризму, характерний для сільських місцевостей і сіл, розташованих у межах територій Національних парків, заповідних зон, природних парків тощо, де передбачено відповідні обмеження щодо навантажень на територію та регламентовано види розважального відпочинку;

- *цільовий* – вид сільського зеленого туризму, який має риси чітко визначеної мети перебування. Базою його розвитку є капітальний житловий фонд – садиби господарів та наявні надбання конкретної місцевості такі, як специфічна кулінарія, виноробство, вирощування та догляд за худобою (особливо – вівчарство та перебування на полонинах) тощо [2].

Для сталого розвитку сільського зеленого туризму в Україні вкрай необхідно створити відповідну законодавчу базу, упорядкувати нормативно-правову базу прийняттям Верховною Радою закону прямої дії «Про сільський зелений туризм» та Постанови Кабінету Міністрів з питань стандартизації його діяльності «Послуги туристичні. Туризм сільський зелений. Основні вимоги».

Розвиток сільського туризму має на меті зменшити рівень безробіття на ринку праці в Україні, скоротити міграції робочої сили з села до міста, розвивати соціальну інфраструктуру села, покращувати благоустрій осель, вулиць та сіл. Таким чином, розвиток агротуризму повинен стати привабливим полем діяльності для дієвих і творчих селянських родин, та важливим елементом покращення сфери обслуговування нашої країни.

Таким чином, на основі вище проаналізованого основними напрямками розвитку сільського зеленого туризму України мають стати: створення сприятливих умов для отримання податкових пільг та кредитів для власників агросадиб, рекламування послуг сільських господарств, випуск різноманітних путівників, поширення різноманітних видів агротуристичного бізнесу, у тому числі курортна спеціалізація сільського зеленого туризму.

Література:

1. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: Книги-XXI, 2008. 300 с.
2. Основи маркетингу сільського туризму. Туризм сільський зелений (спецвипуск). №2. 2002. С. 23-30.
3. Туристична бібліотека. Розвиток сільського зеленого туризму в Україні 2002-2016. URL:: http://tourlib.net/statti_ukr/roshko.htm.
4. Зелений туризм та сільський зелений екотуризм. URL: www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category
5. Гості приносять добробут і спонукають навести лад у господарях. Урядовий кур'єр. 2009. 4 серпня. С. 7.
6. Європейський досвід організації сільського зеленого туризму. URL: <http://www.br.com.ua>

Yavorska H. PROSPECTS OF FUNCTIONING OF AGRICULTURAL FARMS AS A MEANS OF ACCOMMODATION OF TOURISTS IN RURAL AREAS

The article considers the concept of development of farmsteads, reveals the socio-economic essence of the concept of «agritourism» and its role in ensuring employment of rural population and strengthening rural settlements, analyzes trends in agritourism in Ukraine and European countries.

Key words: farmstead, agrotourism, ecotourism, rural green tourism, rest in the countryside, target tourism, agro-recreational services.